

i Anvisningar till tentamen PS1101/PSPR01 HT2025

Välkommen till examinationen för kursen Introduktion till psykologi som vetenskap och profession, PS1101/PSPR01, HT2025

Observera att detta är en individuell examination. Individuell examination innebär att du ska besvara alla frågor själv. Samarbeta med en annan (kurskamrat eller utomstående) är inte tillåtet.

Maxpoäng för tentamen är 46 p. För godkänt krävs minst 23 p.

Betyg	F	E	D	C	B	A
Poäng	0-22	23-27	28-32	33-36	37-41	42-46

Tentamen består av tre delar:

Del 1: Flervalsfrågor, psykologins områden. Den här delen innehåller frågor där du anger vilket bland fyra olika alternativ som bäst stämmer överens med din kunskap. Varje rätt svar ger 1 poäng. Fel svar ger 0 poäng. Alla frågorna har endast ett korrekt svarsalternativ. Maxpoäng på denna del är 28 poäng.

Del 2: Flervalsfrågor, statistik och metod. Den här delen innehåller frågor där du anger vilket bland olika alternativ som bäst stämmer överens med din kunskap. Vissa frågor kan ha fler än ett korrekt svar. Varje rätt svar ger 1 poäng. Fel svar ger 0 poäng. Maxpoäng på denna del är 6 poäng.

Del 3: Essäfrågor, psykologins områden. Den här delen avser att mäta din förmåga att kunna resonera och diskutera psykologiska begrepp och företeelser. Svar från flera olika delar av litteratur och/eller föreläsningar bör integreras. Välj ut två av de tre frågorna och svara på dessa två. Varje fråga är värd 6 poäng, maxpoäng är 12 poäng. Skriv på ett lättläst och väl strukturerat sätt.

Stort lycka till!

1 Fråga 1

Forskning som undersöker huruvida vårt beteende främst påverkas av arv (vår biologiska uppsättning) eller miljö (vår omgivning) visar i allt högre grad att:

Välj ett alternativ:

- ☐ Arvet bestämmer beteendet mer än miljön
- ☐ Arv och miljö samverkar
- ☐ Arv och miljö har en likvärdig effekt på beteendet
- ☐ Miljön bestämmer beteendet mer än arvet

Totalpoäng: 1

2 Fråga 2

Vilket av följande påståenden beskriver bäst strukturalismens fokus?

Välj ett alternativ:

- ☐ Att studera hur beteende formas genom belöning och bestraffning
- ☐ Att förstå hur mentala processer hjälper individen att anpassa sig till sin miljö
- ☐ Att analysera det omedvetnas betydelse för mänskligt beteende
- ☐ Att undersöka medvetandets grundläggande element genom introspektion

Totalpoäng: 1

3 Fråga 3

Vilket av följande påståenden stämmer bäst överens med den empiriska traditionen inom psykologi?

Välj ett alternativ:

- ☐ Mänskligt beteende kan endast förstås genom introspektion
- ☐ Kunskap bygger på erfarenhet och observation av världen
- ☐ Kunskap uppstår främst genom medfödda idéer och förnuft
- ☐ Psykologisk kunskap bör härledas ur religiösa och filosofiska antaganden

Totalpoäng: 1

4 Fråga 4

Kulturella grupper har regler för hur människor förväntas bete sig och vilket beteende som är acceptabelt för medlemmar i gruppen. Dessa regler kallas:

Välj ett alternativ:

- ☐ Arketyper
- ☐ Heuristiker
- ☐ Stereotyper
- ☐ Normer

Totalpoäng: 1

5 Fråga 5

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Vad menas med "plasticitet" i hjärnan?

- ☐ Att signalsubstanser lagras i synapserna
- ☐ Att hjärnans struktur och funktion kan förändras genom inlärning och träning
- ☐ Att hjärnan är uppdelad i två hemisfärer med olika funktioner
- ☐ Att minnen lagras permanent och oföränderligt i hjärnbarken

Totalpoäng: 1

6 Fråga 6

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Vilken signalsubstans är främst inblandad i reglering av humör, sömn och aptit?

- ☐ GABA
- ☐ Serotonin
- ☐ Dopamin
- ☐ Noradrenalin

Totalpoäng: 1

7 Fråga 7

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Vilken del av nervsystemet aktiveras främst vid stress eller fara ("fight or flight")?

- ☐ Enteriska nervsystemet
- ☐ Parasympatiska nervsystemet
- ☐ Sympatiska nervsystemet
- ☐ Somatiska nervsystemet

Totalpoäng: 1

8 Fråga 8

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt).

4. Vilket av följande påståenden stämmer gällande grå och vit hjärnsubstans?

- ☐ Vit hjärnsubstans är icke-myeliniserad medan grå hjärnsubstans är täckt med myelin
- ☐ Grå hjärnsubstans består av neuronens cellkroppar medan vit hjärnsubstans består av axon.
- ☐ Grå hjärnsubstans utgör en större andel av hjärnan jämfört med vit hjärnsubstans
- ☐ Grå hjärnsubstans är också känt som "substantia alba" medan vit hjärnsubstans också är känt som "substantia grisea"

Totalpoäng: 1

9 Fråga 9

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Under en lektion antecknar David viktiga punkter och försöker samtidigt följa lärarens förklaringar. Vad gör hans arbetsminne i denna situation?

- ☐ Det bearbetar och håller flera informationsströmmar samtidigt
- ☐ Det lagrar information permanent utan begränsning
- ☐ Det filtrerar bort irrelevant information och fokuserar på det som är viktigt
- ☐ Att registrera sinnesintryck utan någon bearbetning

Totalpoäng: 1

10 Fråga 10

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Vilket exempel illustrerar bäst fenomenet proaktiv interferens?

- ☐ Peter glömmer sitt gamla telefonnummer efter att ha lärt sig ett nytt.
- ☐ Jonas lär sig ett nytt språk snabbare på grund av att han redan kan ett annat språk
- ☐ Maria har svårt att komma ihåg sitt nya lösenord eftersom hon hela tiden blandar ihop det med sitt gamla lösenord.
- ☐ Malin glömmer sitt lösenord pga att inte använt det på länge

Totalpoäng: 1

11 Fråga 11

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

7. Vilken typ av långtidsminne handlar om att komma ihåg personliga upplevelser och händelser?

- ☐ Arbetsminne
- ☐ Episodiskt minne
- ☐ Semantiskt minne
- ☐ Procedurminne

Totalpoäng: 1

12 Fråga 12

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Forskning har visat att det underlättar minnet att själv skapa många återkallningsledtrådar. Man antar att denna typ av bearbetning underlättar kodning genom:

- ☐ Att ge en djupare och mer elaborerad bearbetning
- ☐ Att utnyttja effekter av tillståndsberoende inläring (state-dependent learning)
- ☐ Att göra informationen mer deklarativ
- ☐ Att begränsa effekten av retroaktiv interferens

Totalpoäng: 1

13 Fråga 13

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Piaget menade att kognitiv utveckling innefattar två viktiga processer. Processen genom vilken nya erfarenheter införlivas i befintliga scheman kallas _____. Processen genom vilken nya erfarenheter får redan existerande scheman att förändras kallas _____.

- ☐ ackommodation; assimilering
- ☐ assimilering; adaption
- ☐ assimilering; ackommodation
- ☐ adaption; assimilering

Totalpoäng: 1

14 Fråga 14

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Vilket av följande exempel illustrerar bäst utvecklingen av *Theory of Mind* hos barn?

- ☐ Barnet förstår att andra kan dölja sina verkliga känslor
- ☐ Barnet lär sig att tolka grundläggande känslouttryck som glädje och rädsla hos andra
- ☐ Barnet förstår att en kamrat kan ha en felaktig uppfattning om var en leksak är gömd
- ☐ Barnet förstår att människor delar samma biologiska behov, som hunger och trötthet

Totalpoäng: 1

15 Fråga 15

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Vilket av följande utvecklingssteg är typiskt för tonåren och återspeglar mognad inom exekutiva funktioner, social kognition och emotionell bearbetning?

- ☐ Förbättrad procedurminneskapacitet, särskilt i motoriska färdigheter som bilkörning
- ☐ Förmågan att identifiera primära känslouttryck som rädsla, men begränsad förståelse för komplexa emotioner som skam eller skuld
- ☐ Förmågan att tolka dubbeltydiga sociala signaler, men utan förbättrad impulskontroll
- ☐ Ökad kapacitet för planering, impulskontroll och förutse konsekvenser av handlingar

Totalpoäng: 1

16 Fråga 16

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Anta att 3-åriga Sonja på egen hand kan bygga ett fyra våningar högt torn. Genom verbala och fysiska hintar av sin pappa kan hon dock bygga ett åtta våningar högt torn. Enligt Vygotsky är detta ett exempel på:

- ☐ Hur kognitivt och moraliskt tänkande kan interagera med varandra
- ☐ Betydelsen av egocentrism vid problemlösning
- ☐ Hur tidiga problem med objektpermanens kan påverka senare utveckling
- ☐ Konceptet proximal utvecklingszon

Totalpoäng: 1

17 Fråga 17

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Anna skriver två tentor under samma vecka och i enlighet med självtjänande bias (self-serving bias) tolkar hon resultaten olika. På den första får hon högsta betyg och tänker att det beror på _____. På den andra får hon underkänt och förklarar resultatet med _____.

- ☐ lärarens pedagogik; sin bristande studieteknik
- ☐ att hon fick hjälp av en kompis; att kompisen skulle hjälpt till mer
- ☐ att hon är duktig; att läraren rättat orättvist
- ☐ att tentan var för lätt; att tentan var för svår

Totalpoäng: 1

18 Fråga 18

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Om vi när vi förklarar andra människors beteende underskattar det inflytande situationen har samt överskattar betydelsen av personfaktorer, då gör vi oss skyldiga till ett felslut som kallas:

- ☐ Självtjänande felslut (Self-serving bias)
- ☐ Fundamentala attributionsfelet (Fundamental attribution error)
- ☐ Självuppfyllande profetia (Self-fulfilling prophecy)
- ☐ Utgrupphomogenitets-felslut (Out-group homogeneity bias)

Totalpoäng: 1

19 Fråga 19

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Solomon Asch utformade ett experiment för att undersöka konformitet. Han designade detta experiment för att utesluta _____ genom att använda stimuli som _____.

- ☐ normativt inflytande; var obekanta för deltagaren
- ☐ normativt inflytande; var bekanta för deltagaren
- ☐ informativt inflytande; kunde besvaras korrekt
- ☐ informativt inflytande; inte kunde besvaras korrekt

Totalpoäng: 1

20 Fråga 20

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Inom social inlärningsteori talar man om människans benägenhet att hjälpa andra som s.k. *prosocialt beteende*. Vad stämmer INTE om prosociala beteenden:

- ☐ normen om ömsesidighet säger att om vi möts med vänliga handlingar tenderar vi att uppvisa fler vänliga handlingar
- ☐ vi föds med en statisk förmåga att bry oss om eller strunta i andra, den går inte att påverka nämnvärt
- ☐ ansvarsdiffusion kan göra att vi inte hjälper någon i nöd
- ☐ barn som uppmuntras att "gå i någon annans skor" utvecklar mer empati för andra

Totalpoäng: 1

21 Fråga 21

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

En stressmodell som betonar vikten av kognitiv bedömning och fysiologiska reaktioner är mest förenlig med vilken definition av stress?

- ☐ Stress som en antecedent
- ☐ Stress som en person-situation-interaktion
- ☐ Stress som en respons
- ☐ Stress som en stimulus

Totalpoäng: 1

22 Fråga 22

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Vad är en vanlig skillnad i immunförsvarets funktion vid kortvarig jämfört med långvarig stress?

- ☐ Kortvarig stress kan stärka immunförsvaret, medan långvarig stress försvagar det
- ☐ Långvarig stress har ingen påverkan på immunförsvaret
- ☐ Kortvarig stress minskar immunförsvarets effektivitet
- ☐ Långvarig stress stärker immunförsvaret

Totalpoäng: 1

23 Fråga 23

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Noah känner sig otillräcklig och tvivlar på sina förmågor på jobbet. Han gör allt för att distrahera sig, men upplever alltmer stress över situationen. Han har hört talas om emotionsfokuserad coping och vill prova kognitiv omstrukturering. Hur kan det hjälpa Noah?

- ☐ Han lär sig att tänka positivt och se allt från den ljusa sidan
- ☐ Han lär sig att utmana och balansera irrationella uppfattningar
- ☐ Han lär sig att ignorera stressen och jobba effektivare
- ☐ Han lär sig att slappna av och återhämta sig bättre

Totalpoäng: 1

24 Fråga 24

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Stressrelaterad ohälsa kan vara en följd av obalans mellan:

- ☐ Relationer på jobbet och relationer hemma
- ☐ Olika typer av stressorer
- ☐ Belastning och återhämtning
- ☐ Kortisol och adrenalin

Totalpoäng: 1

25 Fråga 25

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Om man studerar psykologiska sjukdomar/tillstånd med utgångspunkt i stress-sårbarhetsmodellen, så tänker man sig att:

- ☐ negativa tankar gör att vi blir deprimerade och utvecklar ångesttillstånd
- ☐ alla har någon grad av predisposition att utveckla psykologiska sjukdomar/tillstånd under tillräcklig stress
- ☐ våra gener avgör om vi blir deprimerade eller utvecklar ångesttillstånd
- ☐ miljögifter gör att vi utvecklar psykologiska sjukdomar/tillstånd

Totalpoäng: 1

26 Fråga 26

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

En terapeut som använder en humanistisk ansats i sitt psykoterapeutiska arbete skulle troligtvis ha målet att skapa en terapeutisk miljö som:

- ☐ Utmanar irrationella tankar
- ☐ Använder operant betingning
- ☐ Förstärker önskat beteende
- ☐ Tillåter självutforskning

Totalpoäng: 1

27 Fråga 27

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Inom psykoterapiforskningen talar man ofta om *common factors*. Vilket av följande alternativ beskriver bäst vad som avses med detta begrepp?

- ☐ Gemensamma verksamma komponenter i olika psykoterapimetoder, t.ex. klientens tilltro till terapeuten, empatiskt bemötande och förväntan på förbättring
- ☐ Gemensamma neurobiologiska förändringar i hjärnan som sker under framgångsrik psykoterapi
- ☐ Specifika verksamma komponenter i olika psykoterapier som förklarar dess effektivitet
- ☐ Individens gemensamma faktorer som påverkar mottaglighet för psykologisk behandling

Totalpoäng: 1

28 Fråga 28

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt)

Elin oroar sig mycket. Hon tänker ofta på hur andra människor kanske ser ner på henne eller kan göra saker som får henne att skämmas eller känna sig förödmjukad. Dessa tankar gör att Elin känner sig orolig stora delar av tiden och illustrerar bäst den _____ komponenten av ångest.

- ☐ miljömässig
- ☐ kognitiva
- ☐ fysiologiska
- ☐ beteendemässiga

Totalpoäng: 1

i Del 2: Forskningsmetod och statistik**Statistik och forskningsmetodik**

Den här delen innehåller frågor där du anger vilket bland olika alternativ som bäst stämmer överens med din kunskap. Vissa frågor kan ha fler än ett korrekt svar. Varje rätt svar ger 1 poäng. Fel svar ger 0 poäng.

29 Del 2 Fråga 1

Vad ger de bästa förutsättningarna för god intern validitet?

Välj de rätta alternativen (Flera svar kan ibland vara rätt. Korrekt svar ger 1 poäng. Felaktiga svar ger 0 poäng på frågan.

- ☐ hypotesprövande explanativ forskning
- ☐ deskriptiv explorativ forskning
- ☐ ett experiment
- ☐ ett kvasi-experiment
- ☐ ett icke-experiment
- ☐ kvalitativ metod

Totalpoäng: 1

30 Del 2 Fråga 2

Professor Ann Alys hade gjort mätningar av stress på en arbetsplats med 7 olika avdelningar och fann att personerna på avdelning 3 var dubbelt så stressade som på avdelning 2. Vilken datatyp motsvarar den beskrivningen?

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt). Korrekt svar ger 1 poäng. Inkorrekt svar ger 0 poäng.

- ☐ Ordinaldata
- ☐ Kvotdata
- ☐ Intervalldata
- ☐ Nominaldata

Totalpoäng: 1

31 Del 2 Fråga 3

Vilket/vilka av nedanstående alternativ kan en forskare använda som vill veta om det finns en skillnad i arbetstrivsel mellan olika yrkesgrupper på ett företag?

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt). Korrekt svar ger 1 poäng. Inkorrekt svar ger 0 poäng.

- ☐ ett kvasi-experiment
- ☐ ett experiment
- ☐ ett icke-experiment
- ☐ kvalitativ metod

Totalpoäng: 1

32 Del 2 Fråga 4

Om jag mäter med en skala på ett sätt som gör att jag kan säga att $0 < 1 < 2 < 3 < 4$ så har jag:

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt). Korrekt svar ger 1 poäng. Inkorrekt svar ger 0 poäng.

- ☐ Nominaldata
- ☐ Intervalldata
- ☐ Kvotdata
- ☐ Ordinaldata

Totalpoäng: 1

33 Del 2 Fråga 5

Vilket av följande centralmått är särskilt lämpligt för en kvalitativ variabel, såsom födelseland eller yrkesgrupp?

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt). Korrekt svar ger 1 poäng. Inkorrekt svar ger 0 poäng.

- ☐ Inget av ovanstående
- ☐ Det aritmetiska medelvärdet
- ☐ Typvärdet
- ☐ Medianen

Totalpoäng: 1

34 Kopia av Del 2 Fråga 6

Vilket av följande påståenden är sant om det aritmetiska medelvärdet som ett estimat för populationsmedelvärdet?

Välj rätt alternativ (endast ett alternativ kan vara rätt). Korrekt svar ger 1 poäng. Inkorrekt svar ger 0 poäng.

- ☐ Det aritmetiska medelvärdet är väntevärdesriktigt, vilket betyder att dess förväntade värde är lika med populationsmedelvärdet.
- ☐ Det aritmetiska medelvärdet är aldrig väntevärdesriktigt eftersom det påverkas av extremvärden.
- ☐ Det aritmetiska medelvärdet kan bara användas som skattning om populationen är normalfördelad.
- ☐ Det aritmetiska medelvärdet tenderar alltid att underskatta populationsmedelvärdet.

Totalpoäng: 1

i Del 3: Essäfrågor

Essäfrågor

Den här delen avser att mäta din förmåga att kunna resonera och diskutera psykologiska begrepp och företeelser. Svar från flera olika delar av litteratur och/eller föreläsningar bör integreras. Du ska välja ut två av de tre frågorna nedan och svara på dessa två. Varje fråga är värd 6 poäng, maxpoäng är 12 poäng på den här delen. Skriv på ett lättläst och väl strukturerat sätt.

Observera att du endast skall svara på två frågor. Om du skulle svara på tre frågor kommer en av dem slumpmässigt väljas bort och dessa poäng kommer inte räknas med i totalpoängen.

Här nedan följer de tre olika frågorna du kan välja på, du svarar sedan på respektive fråga genom att klicka vidare till höger.

1. Diskutera långtidsminnets uppbyggnad och funktion. I ditt svar ska du:

- a) beskriva olika typer av långtidsminne och exemplifiera hur de används i vardagen
- b) beskriva hur faktorer som ålder, stress eller interferens påverkar långtidsminnet effektivitet.

2. Anknnytning är ett viktigt begrepp inom utvecklingspsykologin. Beskriv vad detta innebär inklusive hur anknnytningsprocessen skiljer sig från djurvärldens motsvarighet imprinting. Exemplifiera hur man studerat anknnytning i forskningen och beskriv olika anknnytningsstilar.

3. En central frågeställning inom socialpsykologi är om det är situationen eller personen som är orsaken till att människor agerar som de gör. Diskutera hur det kommer sig att människor kan göra handlingar som skadar andra människor utifrån ett socialpsykologiskt perspektiv med fokus på situationen. Använd dig av minst två exempel från socialpsykologisk forskning för att motivera ditt svar.

35 Essäfråga 1**Essäfråga 1**

Välj **EN** av frågorna nedan och skriv ut nummer och frågan i början av ditt svar.

1. Diskutera långtidsminnets uppbyggnad och funktion. I ditt svar ska du:

- a) beskriva olika typer av långtidsminne och exemplifiera hur de används i vardagen
- b) beskriva hur faktorer som ålder, stress eller interferens påverkar långtidsminnet effektivitet.

2. Anknytning är ett viktigt begrepp inom utvecklingspsykologin. Beskriv vad detta innebär inklusive hur anknytningsprocessen skiljer sig från djurvärldens motsvarighet imprinting. Exemplifiera hur man studerat anknytning i forskningen och beskriv olika anknytningsstilar.

3. En central frågeställning inom socialpsykologi är om det är situationen eller personen som är orsaken till att människor agerar som de gör. Diskutera hur det kommer sig att människor kan göra handlingar som skadar andra människor utifrån ett socialpsykologiskt perspektiv med fokus på situationen. Använd dig av minst två exempel från socialpsykologisk forskning för att motivera ditt svar.

Teckenf... ▾ | **B** *I* U $\times_2$ $\times^2$ $\int_x$ | | | | | | |

Ord: 0/500

Totalpoäng: 6

36 Essäfråga 2

Essäfråga 2

Välj **EN** av frågorna nedan och skriv ut nummer och frågan i början av ditt svar.

1. Diskutera långtidsminnets uppbyggnad och funktion. I ditt svar ska du:
 - a) beskriva olika typer av långtidsminne och exemplifiera hur de används i vardagen
 - b) beskriva hur faktorer som ålder, stress eller interferens påverkar långtidsminnet effektivitet.
2. Anknytning är ett viktigt begrepp inom utvecklingspsykologin. Beskriv vad detta innebär inklusive hur anknytningsprocessen skiljer sig från djurvärldens motsvarighet imprinting. Exemplifiera hur man studerat anknytning i forskningen och beskriv olika anknytningsstilar.
3. En central frågeställning inom socialpsykologi är om det är situationen eller personen som är orsaken till att människor agerar som de gör. Diskutera hur det kommer sig att människor kan göra handlingar som skadar andra människor utifrån ett socialpsykologiskt perspektiv med fokus på situationen. Använd dig av minst två exempel från socialpsykologisk forskning för att motivera ditt svar.

Teckenf...
B
I
U
 $\times_2$
 $\times^2$
 $\int_x$

Ord: 0/500

Totalpoäng: 6

i Avslutning

Du är nu färdig med tentamen. För att vara säker på att du inte missat att svara på någon fråga rekommenderas du att gå igenom dina svar en sista gång.

Bra jobbat!